FLORENTIN
SMARANDACHE

XIV

06.03.1990–22.03.1990
Ankara [redacted], Istanbul (Turcia).

Jurnal de lagăr
(31 file scrise)

(96 file)

-06.03.1990, Ankara

Ce, numai Vlad Tepes să trăiască printre turci? De ce nu și eu, Dracula al Literelor („Avant-garde lyrique", „Scrieri defecte", „O lume întoarsă pe dos", „Cerc vicios", „Patria de animale")? Mă formez mai mult prin această deformare stilistică. Mă căznesc să scot o artă fără artă, pe cît posibil o artă cu non-artă pe cît imposibil...

— Pe ce lume te trezești, băiete?

— Pe anti-lumea mea.

Vorbesc singur, excitat de mine însumi, ca un hermafrodit. De obicei, nu deranjez dacă nu sînt deranjat. Le dau de lucru literaților. (Cînd un nebun aruncă o piatră în baltă, zece cuminți nu o pot scoate!) Îmi interpretez anti-rolul și non-personajul meu, care mă prind atît de bine...

Am ajuns să fiu cunoscut dacă primesc scrisori de la persoane de care habar n-am! Cyr Belcroix îmi solicită poeme pentru „Feuillets artistiques et littéraires", [redacted] și e de mirare, deoarece -de cînd mă știu- toate publicațiile mi-au refuzat lucrările, foarte «politicos», scuzîndu-se că au altceva mai bun de făcut decît să se ocupe de mine. Nici, [redacted] cel puțin, nu le răsfoiau, răspunzîndu-mi șablon:

„[opera] dumneavoastră nu intră în preocupările redacției noastre"! [redacted] Poftim, mai [redacted] aveai ceva de spus?! Nu specificau dacă scrierea e bună, e rea. Lăsau ideea în vînt...
Mă hotărîsem, într-un timp, să creez în franceză sau engleză (precum în matematică) dar, ca limba românească, nu-mi place nici o altă limbă.
Și, uite, domne, o revistă se oferă de la sine să-mi insereze texte poetice. [redacted] Scrisoarea fusese trimisă la [redacted] Craiova, pe 3 februarie, iar Ely mi-a returnat-o [redacted] în Ankara — a simțit că este importantă.
Pun toată această amabilitate pe seama evenimentelor din România, și-a simpatiei francezilor pentru români.

Au trecut 3-5 luni de cînd am încredințat manuscrise lui Obaldia, respectiv Regis Debray. Nici vorbă să-mi dea vreun răspuns! Cred că [redacted] nu s-au ostenit [redacted] (măriile lor) să care măcar plicurile pînă la Paris, să le depună în vreo redacție. S-or fi șters cu ele la fund din Turcia!
Era un infumurat Obaldia ăla! Nu-i ajungeai la nas cu prăjina. Și niște ochi reci!

Am ajuns la concluzia că jurnalul îl voi continua toată viața. Era o vreme cînd mă bătea gîndul să-l abandonez (îmi mănîncă multe ore, sustrăgîndu-mă de la alte activități). Desigur, îl voi mai slăbi în intensitate, rări...
Dar, să știu că mănînc și paie mucezite, și tot [redacted] voi nota momentele importante care-mi punctează viața!
[Astăzi, revizie generală: [redacted] am examinat [redacted] cele șapte carnete, pline ochi!]

În primele luni americane, măcar pînă-n vară, voi evita orice comunitate românească, orice contact cu români, pentru a fi nevoit să spikesc numai englezește. Nu e nici nevasta-mea să mă perturbe. Toată atenția o voi concentra pe învățarea limbii. O să-mi interzic și să gîndesc în română (dac-o fi posibil!).

Babáy, moșul criminal care-a trăit numai prin pușcării, „coleg" întîmplător de hambar, scuipînd pe podea ca un tuberculos de mi se întorceau matele pe dos, babáy așadar locuiește la cetate, într-o maghernița netencuită pe dinafară, din piatră, atît de pitică parcă-ar fi gaură de șobolani! Dar plătește ieftin chiria, se descurcă, în comparație cu [redacted] celelalte epave: John Nebunu și Marius Nebunu.
Am trecut pe lîngă el, l-am privit în față, și-a ferit însă ochii. N-are nici un

căpătîi: nu tu familie, nu tu rude, nu tu prieteni...

Toţi est-europenii intervievaţi în februarie, atît [redacted] la delegatul de Canada cît şi cel de America, au fost acceptaţi. [redacted] Gata şi vizitele medicale. Au drumul deschis, după numai 5-7 luni. Norocul lor (cînd toată lumea s-aştepta ca – după eliberările din Est – să nu mai fie primit nici un astfel de emigrant)!

În carnetul [redacted] de jurnal (ţin permanent) [redacted] o lamă, [redacted] prinsă între copertă şi fila de gardă, pentru mici ştergeri (răzuituri). Răsfoindu-l (i-am dat voie, pentru că nu ştie româneşte!), Frank, convulsionat, se schimbă la faţă:

– Vai, Florentin, vrei să te sinucizi, să-ţi tai venele?

Îmbrăcat la o sută un pol am purces spre Biblioteca Franceză. Mai întîi, am trecut pe la xerox; mă salută băieţii de la distanţă: sînt cel mai frecvent client! [redacted] Am multiplicat cîteva poeme pentru Belcroix. Sute de mii de lire am lăsat [redacted] în buzunarul lor. Vorba ceea: dai un ban, dar ştii că nu-l mai ai (că stai în faţă)! M-au servit cu baclavale. Deşi, [redacted] am scăpat jumătate din prăjitură pe jos... bleg cum sînt...

blegus, blega, blegum...! Dulce ca mierea, îmi înghiţeam limba după ea! Aş mai fi cerut una, dar haina bună de pe mine [redacted] nu-mi permitea ... (2)

...Cinci ore, înţepenit pe scaun, fără pauză, în bibliotecă. Asemănător cu zilele de sesiune, cînd eram student. N mi-am urnit ochii din cărţi.

Patru jurnale intime am consultat: André Gide, Julien Green, Paul Léautau, Matthieu Galey. În faţa primilor doi jos pălăria, următorul: aşa şi-aşa, iar ultimul: lăsa de dorit.

Am vrut să compar: ce-au ei [redacted] atît de extraordinar de-i publică toţi, iar [redacted] eu atît de slab de [redacted] (nimeni nu) se uită la mine nici cu curul!

Gide este un erudit, Green sensibil, ceilalţi nu ştiu ce dracu sînt! (prozaici, monotoni, plictisitori).

Gide: din cale-afară de orgolios,

Green: temperat, plastic.

Consider că jurnalul meu face faţă concurenţei, că nu e cu nimic mai prejos decît ale lor, fără exagerare, păstrînd specificul. Am insistat să-i rotunjesc o formă artistică, bogată în expresii cît mai colorate din toate mediile sociale.

M-am refugiat, din aspra realitate,

în căldura jurnalului intim (pentru pacea unui suflet eretic).

-07.03.90

Atras de interviul lui Patrick Grainville: „Comment ils apprennent à écrire un roman" (în revista „Lire", février 1990, pp. 26-51). L-am citit și răscitit, rezumat, ca să pot despica firu-n patru. Este un subiect care mi-a luat mințile de 4-5 ani încoace! Și, totuși, analizînd concluziile obținute de reporter în laboratoarele de scris de la Iowa University și Columbia University (New York), mie nu-mi vine decît să procedez invers. Cîtă știință au americanii, și tot nu e de-ajuns! Dar n-am nevoie de genialitatea lor.

Ce m-oi face eu, atît de teoretic, într-o lume excesiv pragmatică? Mi-e teamă de industria literară, organizată și tehnicizată, computerizată chiar, din America? Îi voi putea ține piept?

Am dedus, în mod simplu, ca oul lui Columb, [redacted] domne, că pentru a ajunge scriitor trebuie să scrii, nu să pălăvrăgești întruna despre literatură!

Emigrat în SUA, voi avea oare un atu [redacted] (internaționalizare, marketing cultural-științific, facilități în munca de creație) asupra generației mele de literați sau matematicieni din România, sau dimpotrivă un handicap (limbă, dezrădăcinare, neadaptare)?

Uniformizarea [redacted] scriptică rezultată din aceste ateliere de scris mă face să zîmbesc. Dar bisnisul e bisnis! Din punct de vedere financiar ele sînt rentabile. Cîți naivi nu visează să devină scriitori? Un best-seller [redacted] te poate umple de bani. Apoi: glorie! În știință e mult mai greu să te îmbogățești. Cercetările de specialitate se adresează unui public restrîns. Deci, nici vorbă de best-seller. Inovațiile și invențiile importante nu se pot realiza decît colectiv. [redacted] Așadar: nici glorie. [redacted]

Imaginea tipică a cercetătorului este cea de miop, cu ochelari, avînd lentile groase.

Scriitorul este cu [redacted] capul în nori... ficțiune, ficțiune...

Savantul: cu picioarele pe pămînt, realitate, realitate...

Cartea de căpătîi a laboratoarelor de scris, The Elements of style, pe rol de biblie la ucenicii americani în [redacted] litere, constituie un abecedar doar pentru novici și numai [redacted] la primii pași în lumea artistică. În rest, este nevoie de multă experiență de viață, simțire pîn' la paroxism, lectură permanentă, imaginație puternică.

Dar, ce propovăduiește amintita carte — [redacted] notez aici „rețeta" fabricării unui roman deoarece îmi propun s-o încalc!

A) Cum să-ți formezi un stil:

1) plasează-te, ca narator, în arierplan
2) scrie într-o manieră care îți vine lejeră, comodă
3) abordează un proiect literar care-ți convine
4) utilizează substantive și verbe
5) recitește, corectează, rescrie
6) nu retușa [redacted] la infinit
7) nu expune prea mult [redacted] situațiile
8) evită uzajul de calificative
9) nu te deda la maniere dezinvolte, îndrăznețe
10) folosește o ortografie normală, corectă
11) nu explica prea mult
12) nu fabrica prea multe adverbe stîngace
13) asigură-te că lectorul știe cine vorbește
14) evită cuvintele fanteziste
15) nu folosi dialecte sau jargoane decît dacă ele sună bine la ureche
16) fii clar
17) nu emite păreri
18) folosește figuri de stil cu cea mai mare zgîrcenie
19) evită să fii prea scurt din cauza clarității
20) evită cuvintele străine
21) fii mai degrabă clasic decît în afara drumurilor bătute

B) Principii elementare pentru a compune un text:

1) alege un proiect și fii consecvent
2) paragraful să fie unitar
3) folosește diateza activă
4) exprimă enunțurile la afirmativ
5) folosește o limbă precisă, specifică, concretă
6) uită cuvintele inutile
7) evită succesiunea de fraze dezlînate sau care se-nvîrt în cerc
8) exprimă ideile în mod coordonat
9) folosește împreună cuvintele învecinate
10) la rezumate utilizează un singur și același mod de conjugare.

[redacted] Sistematic am [redacted] nesocotit, pînă la negare totală, aceste indicații (în speță prin „Scrieri defecte", apoi [redacted] ciclul teatral „Metaistorie", ro-[redacted] manul „Cerc vicios", anti-poemele franțuzești). Am creat, desigur, numai pentru mine. Dacă doresc să mă întorc la un public larg, atunci va trebui să bag serios în căpățînă principiile americane. Își au și ele rostul lor. Deși, un scriitor nonconformist, ca mine, nu [redacted] se poate obișnui pe un asemenea drum. (Mai înveți acum cal bătrîn în buiestru?)

— 08.03.90

Ast-noapte am dormit cu frică. Priza, chiar lîngă patul meu, fără apărătoare, abia se mai ținea cu firele pe-afară. „Dacă mă electrocutez în somn? Poate ating cu picioarele... și-am mierlit-o!"

Căutam să nu mă mișc, anxios, fixat [redacted] pe dunga opusă, cît mai departe de peretele-inamic...

Din nou troc. Îmi comercializez lucrurile de prisos.
O altă haină, albastră, de stofă, [redacted] primită din partea comandantului bazei militare americane din Balgat, o duc croitorașului cel viteaz, de data aceasta pentru lărgit. Gata, voi lepăda bejarca [redacted] de geacă cu fermoarul [redacted] stricat și ruptă la încheieturi! Pentru manopera i-am dat în [redacted] schimb meseriașului o pătură. Mă debarasez de tot ce pot. Ce să mai merg în tîrg la vînzare? Am ieșit în pierdere cu această afacere, dar totuși am cîștigat. Timp.
I-am cerut și niște ață verde, să-mi cos puloverul. (Cine cere nu pere, dar nici nume bun n-are!) Și nu mi-a fost de mirare să-l văd ridicînd din umeri! Precum cizmarul fără [redacted] pantofi!

Geamantanul rămas de la Serban, umplut cu haine purtate și izînoase vase, alte obiecte, l-am dăruit lui Jean Marinaru — el mai are luni de zile în față...

Și iar s-a oprit apa!
— Vreau să fac baie, îi zic patronului.
— Mîine, răspunde.
A doua zi:
— Vreau să fac baie.
— Mîine.
A treia zi:
— Vreau să fac baie.
— Nu e apă!
Dar, Colonelu care e maior are o idee:
— Bă, mulgem caloriferul!
Desface șurubul la un capăt, și apa fiartă din elemenții caloriferului se tîrcîie în găletile de plastic.
Mă opăresc [redacted] nițel, dar reușesc să mă spăl [redacted] în lighean (ca un copil în troacă, la țară).
[Jalnic „erou" de roman!]
Si [redacted] fac [redacted] o apăraie în cameră... de-o să merg mîine cu barcă!

09.03.90
Nea Victor:
[redacted] — În țară e un haosss! Dacă lucrează 70% dintre [redacted] angajați! Nimeni nu știe ce să facă. Economia este falimentară. Cel puțin zece ani va dura perioada tranzitorie.
Manifestează fiecare ins cînd vrea și unde vrea. [redacted] Unii împotrivă, alții pentru. E o debandadă!
Oamenii nu știu ce-nseamnă demo-

crația! Sînt destui care o confundă
cu anarhia!!

Gellu pleacă sîmbătă la Istanbul. Își
așteaptă soția în vizită (de la Constan-
ța):
— O să stau la un hotel mai prost iar,
c-o zi înainte de-a veni ea, mă mut
la unul bun.
După [redacted] 3-4 zile împreună, vor pleca
în direcții opuse: el în America, ea aca-
să în România — unde va depune ac-
tele de emigrare.

Mi-am cumpărat pantofi, cu toc ca să
mă facă mai înalt. Dar n-o să-i
port decît la ocazii festive — în spe-
cial [redacted] în avion. Pînă atunci, îi mai frec
pe cei negri, împletiți — să-și scoată
prețul. M-am pregătit cu îmbrăcă-
minte și încălțăminte noi [redacted], parcă [redacted]
pentru moarte... Căci nu-mi vine mie a
crede (Toma necredinciosul!) c-o să a-
jung eu vreodată în America... Ptiu, să
nu cobesc!... Accident aerian? M-aș pul-
veriza cu manuscrise cu tot! Praful și
cenușa! (Dar n-o să mi se întîmple
chiar mie!)
Am tocmit cu vînzătorul, de la 35000
a scăzut la 30 000 fiindcă nu i-am
pretins fiș (chitanță impozabilă).

(7)

Am împușcat trei iepuri dintr-un foc, de
dimineață: bilete la concert, prelungit
ikametul la poliție (pînă la 1 aprilie), bi-
let de tren pentru 17 martie spre Istan-
bul.
În gară, la cassă, am scos legitimația de
la Institutul Francez și m-am recomandat
student (öğrenci) la cei 36 de ani ai mei!
Casierița s-a uitat un pic la mine, m-au
privit și bărbații mustăcioși de la coa-
dă, auzindu-mi accentul străin; eu mă
bazam pe indescifrarea actului de in-
dentitate de către turci. În scurt timp
am primit bilet redus cu 37%, deci nu-
mai 16 000 TL de plată.
Fericit, săltam pe trotuar. Eram încăl-
țat în adidașii negri, elastici. Purtam
în spate rucsacul, încă fularul albas-
tru la gît și fesul cu moț pe cap.
Hai să-l prind și pe-al pătrulea ie-
pure, mă-ntind lacom: la IFA [redacted]
după cărți. [redacted]
De luni de zile urmăream cîtiva
scriitori care, deși [redacted] trecuți în
fișierul bibliotecii, nu-i găseam [redacted]
cu dat dracul pe raft: [redacted] Raymon
Roussel: „Comment j'ai écrit certains
de mes livres" și „Impressions d'A-
friques" (index bibliografic 928/ROU ca
și A 15258), Henri-Frédéric Amiel:
„Fragments d'un journal intime"

(920/AMI/Fra , A 6191), Henri Pichette: „Les Revendications" (841.91/PIC), Burroughs (tradus din engleză): „La machine molle" (R/BUR/Mac , A 17492) etc.

Epoca ordinatoarelor va pune la punct contabilizarea în bibliotecomanie (cel puțin Library of American Congress dispune de afișare electronică, după cîte sînt informat).

Am copiat la adrese, de [redacted] (credeam c-o) să fac scurtă la mînă [redacted], din „Enquête [redacted] auprès de 250 revues littéraires/Poésie" : 33! [redacted] Am intenția să trimit din nou [redacted] seturi de poeme — ca un maniac mă forțez să public, să-mi lărgesc relațiile. N-am astîmpăr pînă nu m-achit și de-această corvoadă! (Ahăa, în America n-o să mai am eu timp de jurnale și scîrțîieli pe hîrtie: joaca de-a literatura!) Alți bani, altă distracție! Iar voi pune la bătaie vreo 30 000. (Bine că mi-am luat pantofi și bilet de tren. Sînt asigurat.)

Treizeci și trei de reviste poetice în spațiul francofon. Numai că ancheta, purtată de Jean-Michel Place, e cam veche, din 1979. Poate-o să mă trezesc cu scrisorile returnate. (Mi se întîmplă des să mă înham la trude inutile!)

Răsfoiam celebrele eseuri (în original) ale lui Montaigne: într-o limbă prăfuită (grafie din sec. XVII [redacted]: mesmes în loc de mêmes etc.), greoaie pentru un nefrancez. Am abandonat, dezolat, ceaslovul. Limba natală e limbă natală, domnule! Are altă dulceață.

M-a [redacted] captivat însă Pierre Emmanuel cu versuri scurte, sensibile, [redacted] și cristaline ca apa de izvor. [redacted] După [redacted] sfîrșitul fiecărui poem, rămîneam 20-30 (de secunde) pe gînduri, să-i adulmec mirosul, să-mi prelungesc starea de reverie. Ca după o poveste minunată. Versuri dumnezeiești...

Veux-tu gagner l'univers?
Reste assis à ta croisée.
Le monde n'est que l'envers
De ce qu'y peint ta buée.

(„Création du monde", 1955)

Și m-am văzut pe mine, excesivul de ambițios, pornit peste mări și țări în cucerirea lumii. Ca Don Quijote de la Mancha...

Superb acest personaj R. Roussel, mi-ar fi plăcut să mă aflu-n pielea lui. Dacă eram bogat ca el, i-aș fi călcat pe urme: [redacted] editat pe cont propriu, reprezentat piese de teatru pe cont propriu, etc.

Căci, altfel, cine va fi luînd în serios trăznăile-mi literare?

Și tot migălind rîndurile paginilor, la aceeași masă cu un negru, ~~m-am enervat pe un cuvînt care~~-mi sărea mereu în ochi:

— Ce mă-sa pe gheață înseamnă, mă, balbutier?

~~Și-am fugit repede la dicționar.~~

[redacted] M-am uitat la ceas, trebuia să [redacted] mă-ntorc la hotel ca să mă rad și să mă schimb.

Mare căscat am mai fost! Mi-am uitat ~~Carnetul IX (al jurnalului)~~. Acasă mi-am dat seama. ~~Am stat cu~~ inima strînsă. O sută de pagini pierdute ca bleaga! Trei luni de creație zilnică! Mă frămîntam continuu. Existau două copii ale acestui carnet-fascicul: în Germania la [redacted] Ion Solacolu, și în Franța la fam. Baloût. Dar ultimii erau mai lenți în răspuns [redacted]. Îmi mersese țais în prima parte a zilei, iar [redacted] în a doua Dumnezeul mă fierbea! Pentru echilibrarea balanței: bucurie + necaz.

Din cauza asta, nici serata de filme cu desene animate nu mi-a priit. Îmi tot [redacted] frecam mîinile, în neliniște. Am apucat a doua ședință, și e păcat, [redacted] desconsiderasem în necunoștință de cauză acest gen [redacted] cinematografic. (9)

[redacted] S-a început prin „La Princesse insensible” de Michel Ocelot. Fără sonor. Christina m-a pus să fluier! Am ezitat. Apoi mi-am dat drumul, timid. Ah, să fi fost puști, [redacted] în sala de la Bălcești, ce-aș mai fi urlat și fluierat cu patru degete băgate-n gură!

„Le Cirque des animaux tristes”, de Jacques-Rémy Girerd. Totul din plastilină. Excelent! Christina era încîntată:

— În America n-ai să poți vedea așa ceva.

— De ce?

— [redacted] Firmele ar da faliment. Și copiii [redacted] sînt atrași de violență pe ecran.

— Probabil și sex?

— Hîîî... Mdá... Mai voalat... Filme artistice prezintă europenii. De altfel, Comunitatea Europeană va depăși, din toate punctele de vedere, America. Prin retragerea bazelor militare (acorduri cu rușii), americanii vor mai pierde din sfera de influență, nu vor mai fi supra-putere. Și nici rușii.

— Tocmai cînd plec eu.

— Economia stagnează în SUA.

„L'Invité”, de Jacques Guy. Film în film. Cu marionete. [redacted]

Cîte modalități de a prezenta [redacted] desenele animate! Aveam impresia că sînt toate șablon (ca formă).

„L'Homme qui plantait des arbres", de Frédéric Bach. [redacted] Canadian. Cel mai lung: 30 min.
„Une nuit sur le Mont Chauve", de Alexandre Alexeieff. Poetic. Artistic. [redacted] Impresionant.
„Pas de repos pour Billy Brakko", de Jean-Pierre Jeunet. Rapid. Imagini reale + desene animate.
Am mai întîrziat prin oraș. Mi-era teamă să nu găsesc ușa hotelului încuiată. [redacted] Ajunsesem la ora unu noaptea.

-10.03.90
N-am putut să dorm. „Unde mi-e carnetul? Unde mi-e carnetul?... O să-mi uit și capul!... Să iau o pauză. Sînt obosit intelectual... Surmenajul, vere..." ...Ajuns la bibliotecă, închis! „Asta, ca să mi se prelungească starea de tensiune în care m-afund..." Peste zece minute a apărut Hélène. Mă-nvîrteam pe loc, n-aveam stare.
În fine, mi-am recuperat carnetul.
Cînd am ieșit afară: soare, frumos... simțeam că toată lumea-i a mea!
Nici la concert nu m-am putut concentra, lăsîndu-mă-n voia muzicii: număram scaunele din sală (aprox. 800) orchestranții (aprox. 50). Am reușit să vînd [redacted] biletele (Christina s-a scuzat că trebuie să meargă într-o vizită), cumpărînd altul [redacted] ca student [redacted]: doar 40% din valoarea reală! M-am învățat la pomană. (10)
Vivaldi, „Concert pentru violoncel" (solistă: Gülgün Akagün Sarısözen): calm, uniform. Publicul turc dovedindu-se foarte călduros, aplaudînd necontenit.
Nici prea dese nu sînt bune spectacolele, nu au timp suficient de sedimentare în memorie, simțurile nu le rumegă suficient.
Telemann, „Concert pentru trompetă" (solist: Erden Bilgen). Strident făcea disonanță trompeta în raport cu orchestra.
Sibelius, „Simfonia a V-a". Amplă compoziție. Mister. Întuneric. Zvonuri. Zăpadă și viscol. Sunetele conturau vîrfurile munților de gheață și hăurile abisurilor.
Dar mă încerca o fericire atît de mare pentru găsirea jurnalului, că nimic nu mă mai interesa.
Cînd mă gîndeam, pe drum, că trebuie să mă-ntorc la hotel... parcă mi se punea un paravan în față, o [redacted] ceață pe ochi.
– Mă, Florinel, la tine toate lucrurile sînt stricate: priză, întrerupător, cuier...
– Nea Faruk, îmi dai voie să notez expresia d-tale? avusesem un dialog cu cel mai vechi campist: trei ani de lagăr!
– Nu, se supărase.
– Ei, dacă nu-mi dai, atunci o notez!
În timpul concertului visam, și-apoi, ieșind din sală, rămîneam cu senzația că n-am

înțeles nimic!!

- 11.03.90
Aflu că-n America sponsorul ne ține 1-3 luni, apoi [redacted] ne dă cîte-un șut în cur! „La muncă, orbeți!" Sîntem trimiși, ca emigranți, la cele mai proaste travalii, iar la restructurări sîntem primii azvîrliți în stradă.

Culmea este că, tocmai eu care de-un an de zile n-am mai ridicat un pai — noroc cu armata de prieteni —, mă vait cel mai mult de viața execrabilă din lagăr!

Întîlnit cu polonezul M.P., la Gima, cumpăra niște ilustrate de artă anatoliană. Săracul, 20 de luni în camp, albise. Își mai trăsese după el și întreaga familie.
În decembrie '88 fusese acceptat de America, iar în septembrie '89 refuzat! Delegații (se) jucau țurca cu sufletul omului. [redacted] Din iarna '89-'90 s-a reorientat pe Canada, sponsorat tot de un polonez (din Vancouver).

- E bine că scrii un jurnal, mă laudă Frank. Vei avea suficient material din care să-ți tragi cărțile viitoare.
- Da de unde! Îl las așa cum e. Nu mai schimb o virgulă!
Cărțile viitoare? Le [redacted] redactez de la [redacted] capăt. Am atîtea idei! Să fiu eu sănătos să le pot valorifica, [redacted] materializa pe toate. Jurnalul rămîne jurnal, carte de sine stătătoare. Nu văd nici un motiv să-l transform în altceva. Mi-ar fi lehamite. Și-apoi, ar însemna să bat pasul pe loc: o muncă făcută de două ori. Am oroare! Mai degrabă, compun [redacted] o lucrare cu totul nouă.

Cît am bombardat eu Parisul cu scrisori, manuscrise ... n-am reușit să public nimic! În vreme ce la New York, cheia lumii, unde-mi e teamă să nu mă pierd ca personalitate, mi-a ținut festa: probleme propuse în CMJ, grație redactorului Erwin Just.
Nu mă las, atac în continuare orașul lumină. Dar prin alte mijloace. Îmi va ceda, pînă la urmă, această fortăreață culturală? Tare curios aș fi: în ce [redacted] consta prima-mi realizare la [redacted] (ar putea) Paris? (Ah, îmi surîde inima! Sper ca un naiv...)

Stelu Inginerul, emigrat pe 16 octombrie în Australia, s-a angajat ca ospătar la Sydney. Pe cînd prietenul lui, Mihai, incompatibil cu munca, stă pe ajutorul gu-

vernului. Ahtiat după muzică disco, Mihai spera într-o colaborare pe la un studiou de înregistrare.

Bat multă monedă pe calitatea mea de refugiat politic și român, acum cînd s-a [redacted] zis cu emigrarea est-europeană. A ținut o vreme, lumea era sensibilă. Dar s-a cam săturat de atîți „politici"!
Ultima ocazie [redacted] încerc s-o folosesc, cu disperare, săptămîna viitoare, prin expedierea unui lot de nu mai puțin de 33 de scrisori, către tot atîtea redacții de reviste poetice! Trag tare pînă-n ultima clipă.

În SUA, lucrînd în învățămînt, voi fi obligat să public. Pe cînd în România mi se interzicea. Mă sperie gîndul...
Căci nu-mi place în nici un fel. Nu vreau să mi se impună, ci să am ritmul meu. Fiindcă, întotdeauna îmi vine să fac pe dos cînd mi se ordonă!

Toată ziua nu m-am dat jos din pat. Nici la veceu n-am fost decît de două ori. Am rămas în pijamale, completînd jurnalul, citind Roussel și Perec, meditînd la noi forme de poeme avangardiste (inspirate de „Alphabets"). Cînd făceam pauză mîncam sau dormeam.

-12.03.90

Rămas singur pe palier (împreună cu Nea Faruk).

- Mută-te cu mine, îmi zice, la 702.

Pentru început accept. Apoi, din nepăsare, din indolență (mai mare deranjul pentru doar cinci [redacted] nopți!) nu mă urnesc. Prefer solitudinea, [redacted] deși la 705 [redacted] am igrasie, lumină mai puțină, vederea închisă de un acoperiș, și mizerie... mizerie de nedescris! Chiar și-un minut liber avut, trebuie fructificat în folosul studiului și-al creației, darmite șase zile?
[redacted] Iată însă că Hasan de la recepție îmi impune să trec vizavi!

Am dus o viață boemă în camp: trîndăvie, sărăcie și artă.

Am făcut pe prostul cu sponsorul [redacted], cu directorul Lockey... „Domne, eu sînt Smarandache... marele Smarandache... și nu vreau post decît la universitate!... ce mama dracu!!!..., parcă posturi la universitate s-ar găsi pe toate drumurile!

Pretenția mea nebună de-a fi considerat poet! 50 de scrisori (cincizeci!) în [redacted] ultimele 10 zile! Doar la reviste literare.

Zi pierdută cu [redacted] trambalarea baga-

jelor — destul de numeroase. Ce împuțiciune a rămas în urma mea! Cum de-am putut suporta atîta neigienă?
[redacted] Plecat la un drum, [redacted] trebuie să am în primul rînd grijă de sănătate. [redacted] Pentru că, dacă [redacted] o boală mă doboară [redacted], mor ca un cîine! Nu [redacted] se uită nimeni la mine...

Se înnoptase bine, cînd au venit Colonelu care e maior și Jean Marinaru (alias Piratu, după mustața lui de vultur și nasul coroiat) cu două sticle de vin și-un aparat de fotografiat — așa tam-nesam!
Am băut cu borcane [redacted] și căni de plastic. Piratu povestea gogoși de-ale [redacted] vaporenilor. Colonelu care e maior la mobilă săltat-cărat, [redacted] acuza dureri de [redacted] coloană. Nea Faruk prindea instantanee. Eu făceam parte (mai mult) din decor.
Alt timp [redacted] irosit, dar e recomandat și cîte-un moment din ăsta, că altfel ieși din balamale...

—13.03.90
Situație penibilă la croitorașul cel viteaz: mi-a tăiat din mîneci la o a treia geacă (elegantă, din piele, portocalie), neavînd cu ce să-i plătesc i-am adus o găleată plină cu vase și resturi de alimente (mălai, făină, piper, sare). Nici 10% nu valora manopera lui! Dar mă simt ușurat c-am scăpat de ele.
—Ben çok kalabalık, mă scremeam

pe turcește, ben [redacted] irmi üç Amerika... gidiorum
Croitorașul cel viteaz, micuț și [redacted] gupat, rîdea:
— Lasă, treacă de la mine, a dat [redacted] din mînă de-nțeles...

Dureri îngrozitoare de măsea! N-am scăpat, degeaba am plombat-o — și cu ce efort material... Ah! A patra lună consecutivă. Azi n-am fost bun de nimic. Îmi venea să mor. (Boală lungă, moarte sigură...) Noaptea următoare va fi insuportabilă

—14.03.90
N-am putut să-nchid un ochi toată noaptea. La șase Nea Faruk s-a trezit să plece la lucru: ospătar în Siteler.
Nici acum, pe picior de plecare, n-am tihnă. Sînt pedepsit, pînă-n ceasul al doisprezecelea, să trag ponoase. Gemeam și oftam. Ziua o mai scald cum o mai scald dar pentru încă trei nopți... mi se încrețește pielea!
Stau acasă și tot mă-mbolnăvesc, dar dacă aș mai munci? [Los Angeles ar fi rîs de mine: „De toți proștii, toate ălea se leagă!"]
Sub bărbie mi-a crescut o umflătură, din senin. O să fac gușă ca un gugustiuc?

Val de refugiați români în Austria: după 1 ianuarie! Autoritățile nu-i primesc, ei protestează. Deci nici revoluția n-a rezolvat problema „fugii".

Conferință la Biblioteca Franceză: José Valverdé, actor, regizor, și director [redacted] la Théâtre Essaïon din Paris, despre [redacted] dramaturgii contemporani de expresie franceză.

Urcam scările la etajul III, cînd dau bot în bot cu P., de la Bureau d'Action Linguistique. Ne antipatizam noi reciproc...

– Oh, Monsieur le Roumain! exclamă. Mă pufnește rîsul.

– Nu te-ntorci la București?

– Ca ce chestie? Să le caut comuniștilor între coarne?!

Mulțumind pentru „găzduire" directorului și adjunctului:

– Am avut multe de învățat, și-apoi Institutul Francez a constituit pentru mine un passer-temps instructif.

– Dar trebuia să fii în România, completează D-l Collomb, să te lupți [redacted] pentru democrație. E nevoie de bătăuși ca tine. Văd că nu accepți soarta învinsului.

– Mă voi lupta din afară, [redacted] deoarece mă simt mai puternic și independent.

Uitasem de durerea de dinți, de gîlca de sub bărbie care începea să dea îndărăt. Și, dacă mă gîndesc bine, [redacted] D-nii Collomb și Bertrand ar fi datori, la rîndul lor, să-mi mulțumească și ei pentru activitatea [redacted] mea asiduă în cadrul Institutului: le-am fost client de bază, foarte zelos [redacted]. Și-așa nu prea aveau cu cine umple sălile! (14)

Nu pornise încă prelegerea, și-l „atac" pe D-l José, descoperit printre rafturile de cărți. Cam „spinos" la față (mi-e un un hatîr să mă raad...) i-am făcut o impresie proastă. De îmbrăcat: eram curat, elegant, în alb — cu excepția pantofilor tofloșiți, cu talpa clămpănind (dar îi piteam pe cît posibil); nu i-am încălțat pe cei noi, [redacted] păstrîndu-i de buni pentru avion. I-am înmînat piesuța mea „L'Association Anonyme...". Mi-a promis c-o va citi.

– Prin mîna mea trec mii de manuscrise. Lecturez totul. Alții nici măcar nu le răsfoiesc dacă nu e vorba de-un nume consacrat. Nu vor să-și asume riscuri.

Solicit un autograf. Îmi scrie pe program: „Amicalement José Valverde". Apoi tare, pe un ton glumeț, atenționîndu-mă cu degetul arătător:

– Mai tîrziu o să iei o mulțime de bani pentru semnătura [redacted] mea!

M-am fîstîcit. Nu asta mi-era intenția.

17-20 persoane [redacted] doar urmau să asiste, cu personalul de la Institut cu tot.

- Nu mă surprinde deloc prezenta redusă la această dizertație [în mod sigur Valverde era pus pe șagă], sînt obișnuit cu un public restrîns [știa să-și transforme înfrîngerea în Victorie, asemenea lui Cezar care, împiedecîndu-se [redacted] la debarcarea în Africa și căzînd, a întors acel semn prevestitor de nenorociri prin declamația „O, pămînt al Africii, ești al meu!" (!)]...
Povestește despre (în)ființarea teatrului sau. Ideea a plecat de la Jean Genet, cu care era prieten la cataramă. Plănuiseră un spectacol impozant, supradimensionat, la centrul cultural parizian „Georges Pompidou", dar necesita participarea (și autorizarea) muzicală a lui Pierre Boulez, cel care deținea cheia și lacătul [redacted] (un lacăt chiar prea gros) al muzicii franceze. Cum cel [redacted] de-al treilea n-a consimțit, Genet i-a telefonat lui Valverde că proiectul lor se abandonează, sugerîndu-i în același timp să-și formeze un teatru mai marginal, pentru autori vivanți. Teatrul „Essaïon" este primul în lume, și probabil singurul, în care se citesc (am fost și eu surprins), deci accentuez: [redacted] se c-i-t-e-s-c piesele de [redacted] către un [redacted] actor unic (tare curios sînt pentru mîine seară să văd o astfel de reprezentație!), și

numai din autori vivanți. Bravo! E pe gustul meu.
„Essaïon" a montat un Havel (ceea ce i-a atras acestuia pușcăria în Cehoslovacia!) și un sud-african (cu o piesă despre apart hate), fiindcă erau interziși în țara lor. „Acum, zice mîndru J.V., Havel e președinte în țara lui."
— Anglo-saxoni și germanici nu jucăm, se explică Valverde, pentru că ăștia au destule posibilități să se joace la ei acasă.
[[redacted] ...și constituie, adaug eu, cei mai puternici rivali ai francofoniei.]
Citesc pe un prospect că acest „Théâtre à une Voix", creat în 1981, în fiecare sîmbătă, la orele 15, lecturează cîte o piesă inedită a unui autor contemporan; [redacted] pînă în prezent 180 de piese, [redacted] dintre care, apoi, 40% au ajuns să fie puse în scenă. Publicul este mic: inteligentzia, cei care scriu (sau [redacted] doresc), inițiații. [redacted] Capacitatea sălii: 200 locuri.
Chiar dacă [redacted] în faza incipientă [redacted] a ținut spectacole în pivniță, Valverde a perseverat cu obstinație. Important, pentru întreprinderea sa artistică, [redacted] era să reziste. Și a rezistat! Nu [redacted] primordialitatea și singularitatea în lume îl interesaseră... ([redacted] Calificativele îl măgulesc... Își perie mustața...)

Sărim pe el cu întrebările.
- Vorbiți mai tare, [redacted] se lamentează ducîndu-și mîinile pîlnie la urechea stîngă, je suis sourd comme un pot!
Mi-era rușine de rușinea lui. „De ce, mă-sa mare, nu și-o fi cumpărat un aparat de auz? Ori se sfiește să-l poarte..." De aceea, conversația cu el devenea greoaie, o barieră peste care treceam strigînd.
Prima chestionantă este Iwona Glebicka, actriță poloneză: se [redacted] preocupa de [redacted] șansa [redacted] ei de a juca la Paris [îi surîdea inima, iar regizorul Collomb o recomandase cu căldură; Iwona (prințesa... Ankarei, nu a Burgundiei) interpretase roluri din Jarry, Obaldia etc.]. Valverde i-a dat speranțe (cine se putea apăra de frumusețea metalică a blodei slave, înfiptă și dată dracu — o simțeam după tonul întrebării, îmboldindu-l pe interogat cînd în hăis cînd în cea, [redacted] după direcția pe care i-o imprima ea). Deși... Deși, la Paris sînt mii de actori șomeri, chemați ocazional să se producă pe scenă, [redacted] „Essaïon" nu lucrează cu echipe permanente (nu dispune de fonduri să-i retribuie). Pregătirea unei piese durează cinci săptămîni. Reprezentarea ei: la fel.
Al doilea chestionant sînt Eu: mă informez despre posibilitatea de a-mi juca vreo piesă la Paris.
- Dar văd că numai români și polonezi întreabă, se consternează tipul. Unde sînt turcii ??
[Turcii dau năvală!]
„Grea misiune", [redacted] mă face Valverde să înțeleg. Regizorii de azi afirmă dogmatic „Nu există dramaturgi [redacted] vivanți", pentru că, din emfaza lor (în prezent regizorul tronează asupra [redacted] dramaturgului), nici nu iau în seamă lucrările tinerilor (decît prin relații). Clasicii sînt favorizați. Un director de teatru, pe umerii căruia apasă responsabilitatea acestei instituții, trebuie să facă să circule banii. Un „Hamlet" va avea desigur succes [decît un „Om Nou", îngăim eu pentru mine însumi]. Spectatorii vor conta pe un [redacted] Claudel, Salacrou, Cocteau [ci nu pentru un Smarandache, [redacted] bolborosesc din nou [redacted] pentru mine însumi]. Motive extraliterare, așadar. Aveam dreptate pronunțîndu-mă cîndva în contra dictaturii clasicilor. Deși, [redacted] pe de altă parte, n-aveam dreptate...
- Teatrul înseamnă: poetul, actorul, și publicul, subliniază conferențiarul.
- Deoarece ați consultat mii de manuscrise ale contemporanilor, îl întrerup [redacted], ne puteți spune dacă ați remarcat vreun curent [redacted] aparte în stilul

lor?
- Am constatat mediocritate (estetică, filozofică, sociologică etc.) în teatru. Dar, te rog, asta să nu notezi — îmi atrage atenția, sugubăț — în caietul dumitale, că [redacted] văd că scrii mereu..., o stagnare teatrală. Există o confuzie în stiluri. Nici vorbă de mișcare teatrală actuală. Teatrul traversează o perioadă dificilă. Sînt destule persoane care vin la spectacole doar ca să-și dea-n pene: „Goldoni? Cunosc. Bun, foarte bun!... Molière? Cunosc. Bun, foarte bun!... Beaumarchais? Cunosc. Bun, foarte bun!..." [redacted] Deci nu pentru a-l simți. Alții vin din pedanterie: „Eu mă respect, mă duc la teatru, la concerte..." S-a construit opera din Paris: enormă, frumoasă. Dar ce se cîntă acolo? Tot Beethoven, Bach... Unde e muzica noastră?

[Am devenit, voluntarmente, cronicar al actelor culturale franceze din Turcia. Poate am devenit.]

Jean Collomb privea cu un aer distins, sigur de sine. Îmi plăcea maniera-i, fiindcă eu întotdeauna abordam cu [redacted] reținere (de teama eșecului autoinhibator) problemele vieții... [Dar pe ce trepte ne situăm? / La antipozi!]

Apoi au năvălit turcii (cu întrebările). Deschiderea fusese deschisă!

— Arta este o perturbare, a reluat...

[Excelentă caracterizare!]

—... ca perla rezultată dintr-o întîmplare (nefericită: [redacted] pătrunderea unui gunoi înăuntrul [redacted] valvelor scoicii. Arta este un lucru artizanal, făcut de mînă, și — ca orice artizanat — este scumpă.

Valverde [redacted] spera să stabilească contacte artistice cu (similari) teatrologi turci.

— Haideți, că nu se știe, s-ar putea să [redacted] descoperim un nou Cehov [redacted] chiar în Turcia.

Dar nu se găsea nici un autor în sală și, în mod sigur, nici un Cehov! În schimb, după scurgerea celor 90 de minute (ca la fotbal!) de joc (scenic), l-am așteptat, lovindu-l în plin:

— Am eu un manuscris, dar în românește... antitotalitar...

M-a acceptat c-o jumătate [redacted] de gură:

— Adu-l mîine, îl vom traduce, ne descurcăm noi... Am mai jucat un autor român, de curînd, după revoluție. Nu-mi amintesc numele. Cunosc și regizori români care au montat la Paris: Ion Omescu, Andrei Șerban, Lucian Pintilie... Un scenograf apoi: ..... ovici [n-am auzit bine]... Apoi Ionesco, care a afirmat că, după opinia [redacted] lui, cel mai mare dramaturg contemporan este Bob Wilson. Da, Bob Wilson este un dramaturg!

Controversă între Valverde și Bertrand:
B: Teatrul nu mai are nevoie de cuvinte, de exemplu trupa de mimică a lui Mario Gonzalez.
V: Teatrul are nevoie de cuvinte, mă refer la replicile [redacted] savuroase ale atitor piese.
Concluzie (FS): Teatrul este fără cuvinte, dar cu cuvinte!
Poetic.
Cotidian.
Privind sacrificiul și solitudinea omului de artă, Valverde exemplifica viața și avatarurile lui Van Gogh, care-n timpul vieții n-a vîndut decît <u>un</u> tablou, a fost <u>depreciat</u> (ca orice artist vivant [redacted]) de către înșiși academicienii și criticii de artă [redacted] celebri din vremea lui, [redacted] existența fizică fiindu-i asigurată de fratele său (care-l aprecia). Dar nici fratele n-a reușit să-i vîndă [redacted] pînzele.

— Iar cînd citesc astăzi, în ziare, că se [redacted] nu știu ce lucrare Van Gogh s-au încasat milioane și milioane de dolari, a ridicat tonul răstit, consider că este o insultă pentru artă, pentru artist în principal!

Am plecat capul, parcă eu aș fi fost cel vinovat (pentru cele ce se-ntîmplă-n lume).
M-am îndepărtat.
Valverde, Collomb și Bertrand se întrețineau [redacted] în intimitate:

— Nu-i nimic dacă n-au participat în număr mare la conferință, este suficient ca piesele D-voastră — îl consolau cei doi directori pe oaspete — să ~~trezească anumite sentimente în~~ sufletul a doi-trei inși, să le schimbe conștiința —.
Referindu-se la mine și la Iwona. Apoi:
— Să vii și mîine, criticule, m-a îndemnat Bertrand.

—15.03.90—
Mihail Gorbaciov a fost ales Președinte al Uniunii Sovietice. Este importantă știrea pentru evoluția pașnică a democrației în Țările de Est.

Îmi înlocuiesc toate [redacted] trențele și improvizațiile.
La prînz mi-am cumpărat brîu (mă doare noaptea spatele), ce să mai mă tîrăsc cu păturoiul cu nasturi după mine!

Scriu o scrisoare contra cronometru lui José Valverde. Deseară vreau să i-o înmînez.

Doar Eu, Nea Faruk, și K am mai rămas la Menekse.
Nea Nicky singur cuc la Sark.
Yilmaz, Mimi, și Pocăitu la Cenkiz.
În rest, toată pleata s-a cărat la Istanbul.
Mîine polonezii și bulgarii se urcă [redacted] în avionul de New York. A sosit timpul!

[redacted]
Ungurii și-au luat-o-n cap! Vor Ardealul. Cînd era Ceaușescu, nu cîrîneau. Iar acum răstălmăcesc democrația.

Turcii din România, Bulgaria, Jugoslavia etc. sînt mai occidentalizați decît turcii turci. Au vederi mai largi. [redacted] fanatici privind islamul. (Nu se manifestă)

O mostră de teatru cu un singur actor: „Le Marabout", de Jacques Perry. Mai întîi că nu știam ce-i ăla « marabout », dicționarul meu Gheorghina Hanes, destul de slab, nu-l dădea. Ne-a explicat puțin [redacted] José Valverde, actorul. În sală se afla și Alida Latessa, care-l acompaniase; [redacted] interpretase la Paris rolul Marianne-ei. M-am apropiat de ea: micuță (eu păream un uriaș brutal), timidă, retrasă... Mi-a scris un autograf: „Pour Florentin. Amicalement".
Întîrziasem cinci minute preocupat cu xeroxarea [redacted] pieselor mele în trei și patru acte, intrasem pe ușă în ultimul moment, îi zoream cu colaționarea manuscrisului... Mi-a scăpat începutul reprezentației.
[redacted] Creației teatrale contemporane îi merge așa de rău în Franța, încît autor [redacted] a douăzeci de romane ca Perry, laureat de două ori (Prix Renaudot, și Prix des Librairies), a fost refuzat de toate teatrele pariziene, [redacted] abia într-un tîrziu acceptat de „Essaïon". (19)
– Voi sînteți elita Ankarei, perorează [redacted] José, dacă ați avut curajul să veniți [redacted] și astăzi. Nu e vorba de nici un spectacol, ne-a pocat tipul, ci de un travaliu cu actorul asupra autorului dramatic – pentru a cîntări dacă merită să fie [redacted] jucat.
În sală asistau, răsfirate, 30 de persoane, printre care și-un actor turc de la [redacted] Ankara Devlet Tiyatrosu, la balcon 3 inși.
Dar, cum decurg „ședințele" la „Essaïon":
– un actor citește o piesă inedită, scrisă de un [redacted] dramaturg vivant și francofon (rare excepții pentru străini)
– actorul interpretează rolul tuturor personajelor, [redacted] schimbînd în concordanță timbrul vocii și scoțînd (intrarea în scenă) cîte o mască ori manechin care să întruchipeze fiecare personaj în parte
– se citesc și indicațiile de decor, etc.
– la sfîrșit, încep dezbaterile; primele [redacted] comentarii trebuiesc să fie cele mai critice, pentru ca discuțiile să fie animate
– dacă analiza piesei de către spectatori iese pozitivă, atunci se pregătește punerea ei în scenă.
Este o premontare [redacted] teatrală, asemănătoare laboratoarelor de scris

din Statele Unite. Dramaturgul nu primește bani.

—De ce mai creăm dacă Eschil a creat înaintea noastră opere nemuritoare în care [redacted] pus deja totul (asupra problemelor fundamentale ale omenirii)? Nu se poate trăi doar vizitînd muzeele, ci să inventăm la rîndu-ne muzee noi. Ceea ce rămîne de la noi [redacted] este cultura, [redacted] propos fiindcă tocmai am vizitat Muzeul Civilizațiilor Anatoliene.

—În ce categorie se încadrează acest „Marabout"? întreabă un student turc.

—Vă rog, fără clasificări și categorii în teatru, se supără Valverde. La vie e pour danser. Les hommes doivent se prendre à la légère dans leur intérieur. Dacă în primul act relațiile în familia pădurarului Magnus erau tensionante, apariția străinului (pasărea africană vorbitoare) destinde atmosfera. Străinul reprezintă poeticul în viață...

Troncănind cu bocancii mei de pantofi pe cimentul holului, m-a fulgerat deodată un gînd, un purece care mușca înciudat din inimă: „Nu e oare anacronic să mă ocup de artă într-un secol al științei? [redacted] Atîtea eșecuri întîmpinate și să mă re-obstinez ca un catîr? Drumurile-s barate de clasici și persoanele cu relații. Eu sînt un cutreieră-lume. Fără un sfant în buzunar! Întotdeauna m-am desincronizat cu evenimentele. Niciodată în pas cu colegii. Niciodată la timp. Niciodată la modă. Niciodată în locul care trebuia. Cînd înainte, cînd înapoi! Am tot pîndit, să văd care e caterinca. Bineînțeles că nimeream pe dos! Prietenii îmi băgau pe la spate contra-pile..."

Dar de ce mă furaseră gîndurile?

Piesa lui Perry mi-a plăcuuut... mai mult de-o groază! Făcea parte din peisajul comun. Ușoară. Subtire. Univers închis (o cabană forestieră), [redacted] perimat. Valverde se așezase la o masă, cu textul în față, microfonul, [redacted] tălmăcind cele șase personaje. [redacted] (Un asemenea actor trebuie să fie foarte talentat.) Mi-nchipuiam c-ascult o piesă radiofonică.

Pauză între acte.

Dar, cum turcii din sală nu înțelegeau franceza (atunci de ce Dumnezeu or mai fi venit!?), José a rezumat partea a doua.

Am urcat pe podium să-i înmînez manuscrisul. [redacted] La intrarea în sală mă întîmpinase radios (interesul lui, aproape cerșea spectatorii, ar fi fost în stare să-i plătească), la ieșire (încărcat cu [redacted] plicu-mi voluminos, interesul meu) s-a purtat posac, grăbit.

—Să știi că n-o să fiu deloc politicos în privința calității literare.

[În sinea mea: calitatea literară e relativă, discutabilă; chiar dacă-mi zici mătăluță că [redacted] piesele-mi sînt nesatisfăcătoare, eu tot nu pot să te cred.]

Am simțit că este un fel de refuz anticipat.
– Dar îmi răspundeți (prin poștă)? am insistat.
– Mda [cam neconvingător]... Însă mai tîrziu.
~~A coborît treptele grăbit, întorcîndu-mi spatele.~~ Scai după el [făceam pe insensibilul]. Mi-a dat cartea sa de vizită, dar nu și adresa celuilalt teatru pentru vivanți, „Le jardin d'hiver" (Paris), care îl concura.
M-am întors la hotel descurajat. Așa mă duseseră cu presul și precedenții: Debray, Obaldia...
[Mi-era teamă că însuși românul meu, G.B., va proceda ca atare.]

– 16.03.90
Mă lupt surmenat, stoic cu manuscrise multiplicate și răsmultiplicate, expediate și răsexpediate... și acum, în ajunul plecării, trăgînd în plămîni aerul zborului peste ocean... nu am liniște pînă n-o să public o carte ca lumea într-o editură ca lumea cu un tiraj ca lumea cîștigînd un ban ca lumea...
Nu vreau să trec prin viață, uite-așa ca rața prin baltă!
Redactorii privesc la compozițiile mele ca la felul cinci! „Ce prostie (literară), parcă i-aud intrigîndu-se, cît el de mare!" Iar mie-mi vine să explodez de necaz, să mă repezi turbat în ei.

Chef în cinstea mea.
Am cumpărat două [redacted] chile de vin turcesc. Ieftin, dar prost. Puse în găleata cu apă la răcit (metodă tata).
– Jeane, mînca-te-ar nenea...
– Cornele, hai să testiculăm o sticlă!
Colonelu care e maior îi taie dopul de plastic cu un briceag ruginit.
– Ce vorbiți despre arborele vostru ginecologic, bă?
Turcul de Nea Faruk se sparge de rîs.
– Dacă e, e; dacă nu e, nu e!
– Vinde jongleria, tataie.
Jean Piratu și Colonelu care e maior, sosiți direct de la muncă, nemîncați, se chercheleso repede.
Testiculăm și a doua sticlă...

Telefon la Craiova. Răspunde Jeny, care nu știe nimic despre nimeni (jachete scrisori, poze trimise)! Rog să transmită [redacted] că: anulez data de 22 martie, prevăzută, pentru [redacted] duminica de 25 martie sau 1 aprilie cînd voi telefona din America, [redacted] între 18 h – 19 h, ora României.

De la recepția hotelului sînt anunțat că m-a căutat cineva [probabil Nea Nicky, pentru a merge împreună la Istanbul].

\- 17.03.91

Toată ziua am umblat teleleu. Am făcut pe vînzătorul, pe negustorul. Comerț de trei parale! Ca să scap de radio și cască, am mai adăugat: două perechi de pantaloni purtați, un fierbător, niște farfurii, din greșeală răzătoarea lui Nea Faruk (!) ... 20 000 am cerut, adică 30% din preț. Mă imaginam tejghetar, într-o prăvălie cu scară.

[redacted] După amiază [redacted] ocupată de pregătitul [redacted] bagajelor. Am îndesat magazia de geamantan pîn' l-am făcut butie. Plus două genți, [redacted] cumpărate de dimineață, mari cît toate zilele. Asta era toată averea mea, o viață de om în trei cufere! Jumătate [redacted] hîrtoage, jumătate velințe.

Am aruncat (cu generozitate!) haine, scrisori, ciorne, genți cu carcalaci cu tot:

— Ce mai atît calabalîc, atîtea catrafuse ...! Să fiu leger pînă-n America.

— Nu te lăsa-n nădejdea aia, vericule, mă corectează Nea Faruk. Mai bine legezi acolo!

Eram puțin cupit, trăsesem la măsea, fredonam de bucurie, ca o gospodină cu portuleț.

— Ai luat-o și tu din loc, Florinele! Dacă (cam) stăteai, ca mine, trei ani în lagăr?

— Ce vrei, nene, n-are voie omul să cînte?

— Hai, grăbește-te, n-așteaptă trenul după „domnia [redacted] voastră"!!

[redacted] - 17-18.03.90, Ankara-Istanbul

Vagonul 8 KUST, locul 30, Anadolu Ekspresi, peronul 1, ora 21:25. Mi-am tîrît gențile pe rotile, refuzînd orice [redacted] ajutor fizic și devenind propriul meu hamal [redacted].

— Sînteți student, nu-i așa?

— Cum să nu! întorc eu capul în direcția opusă controlorului.

Nu trecuse o jumătate de oră, am tras paturile îngroșate și m-am întins pe [redacted] plancheta [redacted] din mijloc — să nu mă bată lumina [redacted] la ochi. Și... dus pe lumea-ailaltă am fost pînă [redacted] spre mijitul zorilor. Cînd mă descălțasem, [redacted] mi-am adus aminte că șosetele erau rupte la călcîi. Mă-ncerca o jenă...

— Ce dacă, am făcut pe nesimțitul, sînt emigrant!

În gara [redacted] Haydarpasa, las bagajele la Emanet, [redacted] pentru 12 000 TL în total. Telefoane peste telefoane, sculînd lumea din somn. Stabilesc [redacted] rendez-vous-uri cu toți cunoscuții din Istanbul: Micouleau primul, Pierre Calderon, Habib Gerez; numai telefonul cel mai stringent, 1433355, [redacted] tîrîia în gol! Unde [redacted] să-i găsesc pe Jean et Marie-Hélène? [redacted] Dacă dau de familia Normand: sînt prinț, dacă nu: cerșetor!

Pornit după hotel. Cinci nopți le dorm pi-n

sant! Hotel Asya și Hotel Lale mai ieftine, 8000 și respectiv 6000 TL patul, în camere de 3-4 persoane. În alte [redacted] hoteluri niște [redacted] tarifuri afișate deee mă-ntorceau pe dos! „Îți convine, bine; dacă nu, du-te taică, pășli Turbinca!", mă întîmpinau privirile recepționerilor. „Ce milogeala asta: că ești refugiat, român, pula calului... Hai, șuti că ne plictii!"

— Să-mi încerc norocul și-n partea europeană, zic.

Ajuns în dreptul [redacted] porții [redacted] Normand-ilor: „Ce-ar fi să sun?" Și apare Marie-Hélène la fereastră.

De-atunci a început paradisul. Ei nu primiseră scrisoarea [redacted] din 21 februarie, în care îi încunoștințam de întoarcerea mea la Istanbul. Ah, poșta, poșta turcă! Le-am dat să citească o copie a acestei misive, compusă în obișnuitu-mi anti-stil, spre amuzamentul lor.

— S-o fotocopiezi, și ne [redacted] lași un exemplar. Ca s-avem colecția întreagă, glumea Jean!

Cu alte cuvinte: [redacted] asemenea exprimare monstruoasă... mai rar! Ei se-amuzau ca de-o ciudățenie lingvistică!

Nu ne-am mai oprit din discuții. Fără să ne mai sculăm de la masă, am trecut de la micul dejun la dejunul de prînz.

— C'est l'heure! [redacted] a săltat din umeri Jean, sub privirile-mi întrebătoare.

S-a început cu revoluția.

— Orice revoluție este ilegală, perotam eu. În vreme ce dictatura se legalizase singură...

Un eseu cam dezlînat, delirant. Săream de la un fapt la altul. Vorbeam arborescent.

— Tu știi, Florentin, intervine Marie-Hélène, pînă și-n satul meu, la capătul Bretaniei, s-au făcut colecte pentru România.

— Merci. Ar fi [redacted] mai [redacted] indicat să [redacted] se trimită specialiști francezi, consilieri, care să [redacted] pună bazele unei democrații occidentale, ale [redacted] unor industrii și agriculturi sănătoase. Specialiști francezi care să specializeze pe specialiștii români, mă-mpiedic eu în limbă.

Nu ne mai săturam comentînd...

I-am pus să-și aleagă o poză FS, pe dosul căreia am completat cu pixul:

„Souvenir d'un vieux ami / roumain / qui a eu la grande / chance / de vous rencontrer. / A bientôt, / et merci pour toute / votre gentillesse, / mes Jean et Marie-Hélène."

— 19.03.90

Yilmaz se află deja în avionul care-l

duce spre America. La această oră: deasupra oceanului.
Pam, pam!

Expo pictură Tijen Sikar. Pete mari de culori, confuze, încețoșate, înnegrite. Un impresionism care nu m-a impresionat deloc! Senzație de funingine. Dar sînt grăbit, n-am timp s-o comentez!

Natalie Depraz predă cursuri de lingvistică la Marmara Üniversitesi, în Istanbul. „Visage du sacre" exprimă [redacted] cu multă sensibilitate și afectivitate mînăstiri, [redacted] peisaje rurale sub forma poemelor în proză.

Telefonat acasă. Cu o fisă doar! Mare șarlatan!
– miercuri, între orele 19-20, Ely să m-aștepte în Calea București, c-o sun; să se pregătească în franceză
– cică n-au primit ultimele două pachetele
[și nici nu [redacted] mă pot întoarce la Ankara să fac reclamație]...

Interesat la „Olimpic Airlines" despre zborul [redacted] din 23 martie. Cîteva corecții:
Istanbul OA322 → Atena,
deci tot companie greacă. Pe aeroportul „Hellinikon" schimbăm avionul. Sîntem 22 de refugiați-emigranți din partea ICMC-ului. M-am găsit pe lista pasagerilor, dar Sorin și Gellu nu erau. Mîncare și băutură sînt cuprinse în cadrul biletului. Am dreptul la două bagaje mari (indiferent de greutate), și unul mic (pentru interior). [Deci cum o să mă string eu?] Taxiul, autobuzul fac 30-60 minute pînă la „Atatürk" [redacted] Havalimani, și costă: primul în jur de 35 000, al doilea 4000 TL. Stația de autobuz cea mai apropiată de Karaköy, unde locuiesc, se numește Șișhane. Autobuzele circulă din jumătate în jumătate de oră. Trebuie ajuns cu două ore înainte de plecarea avionului, adică pînă-n 7h30.
Îmi bate inima ca un clopot!

Nu cumva este vorba de un complex de inferioritate această reacție a islamului contra civilizației occidentale? Discrepanța dintre primitivismul [redacted] pios și logica științelor?
[Fondul sonor (= muzică religioasă din Evul Mediu, pusă de Jean) mă determină să meditez la cele de mai sus...]

Françoise Sagan arestată pentru trafic de droguri? „Bonjour, tristesse"! Moraliștii se dovedesc a fi cei mai

mari ipocriți.

Mea culpa, mea culpa, mea [redacted] maxima culpa [redacted] că am acceptat să devin membru al Partidului Comunist.

Mă spovedesc.

Chiar dacă n-am îndeplinit niciodată vreo funcție partinică, iar în ședințe am fost apatic preferînd să complétez rebus ori să-mi chinui creierii la cîte-o problemă din G.M. pe care o purtam [redacted] în minte fiindcă nu-mi dădea pace...

Chiar dacă massa de participanți era în curs de dormitare și dormitare... nimeni nu asculta, pînă cînd nici cel care citea informarea...

Adunările se țineau pentru că trebuiau ținute, monotone, fără să intereseze pe [redacted] nimeni dar prezența obligatorie... Tot ce se discuta era reluat în seamă, [redacted] iar oamenii știau acest lucru. Mereu se rezumau vizitele Tovarășului, decretele etc.

Dar n-am fost singurul comunist, convertit apoi la anti-comunism: absența periodică la ședințe (calculată ca să nu bată la ochi), lucrări literare antitotalitare [poeme aluzive nonconformiste: „Legi de compoziție internă", eseuri și proze scurte: „Scrieri defecte", romane: „Cerc vicios" și „Veșnica evadare" (neterminat), piese de teatru: [redacted] trilogia „Metaistorie",

plus memorialistică: [redacted] „Profesor în Africa/ jurnal marocan" (nefinisat), „Jurnalul unui român disperat/ Epoca Nicolae Ceaușescu" (1985-8), „Jurnal de lagăr" (1988-90)], începute din 1980 — așadar un deceniu de disidență literară.

Ce dacă într-o aceeași situație au fost și Mircea Dinescu, Octavian Paler, Marin Sorescu (care n-a protestat în nici un fel), ori Soljenițîn, Edgar Morin, Alain Besançon... N-am eu treabă! [redacted] Că ei s-au mînjit, nu însemna să mă mînjesc și eu. Ahaaa, iată de ce ne recrutau de mici, că nu aveam mintea coaptă! Ne păcăleau... Ne momeau...

N-am fost om cu scaun la cap, domnule! Deși am protestat public (greva foamei '86, scrisoare publicată de americani '87), m-aș fi simțit fără nici o pată, curat ca apa de izvor, pentru că niciodată n-am scris un rînd laudativ la adresa comunismului — spre deosebire de scriitorii români citați anterior, m-aș fi simțit fără nici o pată în inimă dacă n-aș fi fost pecerist...

[redacted] Cu toate că după greva foamei din '86 am terminat și cu partid și cu răspartid!

Cînd ascult Jean-Michel Jarre, muzică în forță, „revoluționară", văd în față o roată mare, industrială, cu zimți, pufăind și răcnind ca un animal uriaș [redacted], metalic, care te-nvăluie cu tentacule-tuburi de aspirator pentru a te-mbrățișa rece. Și-l mai văd pe Charlie Chaplin, în „Timpuri noi", luptîndu-se [redacted], muncitor în salopetă, cu o astfel de roată.

Un experiment literar gratuit și forțat încearcă Jacques Roubaud în „∈ poèmes", prin similaritatea cu jocul de GO. Mai semnificativă este modalitatea de citire a cărții (în patru feluri).

Adevărat artizan al limbii acest Georges Perec, „Alphabets": anagramarea unui vers pentru a obține pe celelalte. Seamănă mai degrabă a rebus, decît a poezie, fiecare text în parte. Artificialitate și crispare și încremenire [redacted] se desprind din toate propozițiile.

- Luni, la 12h30, rendez-vous cu Micouleau.
Marți, la 19h, rendez-vous cu Calderon.
Miercuri, la prînz, [redacted] rendez-vous cu Gerez
Joi, la 18h30, spectacol de mimică.
Vineri, la 6h, pregătire pentru zborul către New York. [redacted]

- O, Florentin, zîmbește Jean, dar tu ai program de ministru!

Trei ore, turuind ca o moară, în jurul unei mese [redacted], [redacted] pe Istiqlal. [redacted] Extraordinar de vivace acest Micouleau! [redacted] Studia [redacted] fiecare consumator în parte, apoi mi-l arăta mie cu degetul.

- Îl vezi pe ăla? Ce spetă de dandy e!

Într-adevăr, un tip la costum și papion dar pricăjit, necîntărind mai mult de 28 de kile!, strîmb, cu mutră de idiot.

- Uită-te-n spate, dar discret. Insul care-și perie barba, vrînd să pară c-o figură distinsă... Mare mafiot! De cartier. Îl găsesc mereu în localul ăsta.

- Vă inspiră [redacted] „personajele" reale pe care le admirați în interpretarea [redacted] rolurilor pe care le jucați?

- Nu. Eu construiesc de la mine caracterele.

Caragiale, așezat într-un colț în berăria lui, proceda la fel.

- Florentin, ești îmbrăcat atît de bine [îmi pusesem haina și pantalonii raiați primiți cadou de la Christina], de parcă ai fi publicat ceva! Te știu nebun după literatură.

- Poate-mi jucați Dvs. vreo piesă.

- Îți faci iluzii. Numai dacă-mi plătești 1$/cuvîntul!

- Bine. Atunci o să scriu o piesă fără cuvinte! De exemplu, ca „Patria de animale"...

- <u>Tu écris des conneries toujours</u>!!

- Am jurnalul care e serios, deși relatează și despre lucruri neserioase.
- După ce-o să-l publici, vei ajunge milionar.
- Ha, ha, ha! E cea mai bună glumă pe care o aud anul acesta!... Am scris mult în acest interval. De pildă șapte sute patruzeci de epistole.
- Cîte? Patruzeci?
- Nu, domne, șapte sute patruzeci.
- Tu es fou, Florentin!
- Peut-être... Ziceați că Lionel Bon-[redacted] sard a citit antipoeziile [redacted] mele și i-au plăcut?
- Biensûr, parce qu'il est fou comme toi. Dacă volumul tău îl donezi pentru L'Hôpital de la Paix, toți deplasații mintali de acolo o să-l aprecieze (!)
- Hooo! Încîntat! Ha, ha, ha!
Îmi vorbește despre piesa lui Gilbert Millet, "Le bouquet", pe care o pregătește. Va fi publicată, după reprezentare, în "Avant-scène". Micouleau a intervenit mult în text, nu i-a plăcut, dar o joacă din prietenie.
- Gilbert este un autor la fel de "celebru" ca mine. Adică nu, eu sînt "anti-celebru"!
- E bine că [redacted] ai refuzat Europa, e prea îmbîcsită...

Subiect tabu. Nu voiam să-l abordez. Credeam că Micouleau nu știe despre viza mea franceză. Apoi:
- Cel puțin zece ani, după revoluție, România va trece prin sacrificii, indecizii...
Disputa privind regalitatea:
- el susținînd că regele e necesar ca simbol al unității naționale, [redacted] deci Regele Mihai să se întoarcă la București
- eu împotrivindu-mă, considerînd [redacted] regalitatea perimată și ca o formă de totalitarism ereditar.
Micouleau păstrează corespondență cu un alt român [redacted], Oprea, [redacted] inginer electronist, care făcuse campul înaintea mea la Istanbul, iar odată emigrat în Canada, la Toronto, se descurcă foarte bine ([redacted] dar a trecut prin toate meseriile ordinare posibile).
Plimbîndu-ne pe trotoare, printre puhoiul de trecători, mă tot pierdea din ochi:
- Mais, viens banane! Viens banane!

-20.03.90
Nopți dormite prost, obsesia drumu-

lui [redacted] care-mi va schimba viața. Lung. Incert. Responsabilitatea-mi pentru familie.

Mi-am încheiat toate conturile cu organizația:

- Kumeira mi-a dat coordonatele plecării [le cunoșteam în parte]: 30Kg bagajul [redacted] de pasager. Cum sîntem 22 de „zburători" nelegendari (pentru moment!), pe total, făcîndu-se media, aș putea avea și eu noroc (pentru surplusul meu). Loc de întîlnire: Türk Hava Yollari, Terminali Șișhane, tamam bine: lîngă mine, ora 06 dimineața, vom merge la aeroport însoțiți de Masar. Acolo vom primi pașapoartele și biletele.
- de la sediul nou am fost [redacted] îndrumat la cel vechi. Masarul m-a dus la Sübe Polis în Eminönü, mi s-a [redacted] verificat ikametul. Totul în ordine.

Trecusem „Cornul de Aur", pe [redacted] marginea „străzii m-am oprit să cumpăr niște fructe, de care nu mai mîncasem, chiquita, mălăioase și reci.

În vizită la poetul și filozoful Pierre Calderon.

Atîta simpatie am simțit pentru România, ca țară francofonă, și pentru români! M-așteptau ca pe-un oaspete drag, cu nerăbdare. Dar m-au încurcat cu aceeași întrebare:

- De ce America, și nu Franța?

Că sucită, că-nvîrtită... Pînă la urmă am optat pentru Québec.

Mme Colette Foex Calderon, redactoare la „Istanbul Accueil", [redacted] publicație lunară [redacted] feminină francofonă, prezentîndu-mă cititoarelor, și-a exprimat intenția de a-mi insera un poem existențialist. Dar, mai surprinzător a fost plicul cu 650FF, înmînat din partea Asociației Francofone din Istanbul. Mi-era rușine. L-am primit. „Dacă [redacted] mă încarcă și cu haine, ca americanii, [redacted] mă gîndeam, eu nu fac față nici alor mele! Depășesc de două ori greutatea impusă la avion."

În salon, în jurul [redacted] mesei ovale, am încins o discuție politică, economică... reunificarea Germaniei va pune probleme?... industria japoneză își va menține primordialitatea electronică?... decade [redacted] SUA ca putere mondială?... se va fărîmița URSS?...

China rămîne un pericol comunist?
Calderon, primul doctorand în poetica lui Roger Caillois, se industrializare enorm, ca un adevăr arhivar inventariase [redacted] fișe (completate cu mai multe culori), aranjate în fișiere, dosare, cutii, sertare... Biroul său constituia o mini-secție de manuscrise a unei biblioteci. Referințe peste referințe, articole decupate din [redacted] ziare, studii comparate ale mai multor variante de articole propuse de Caillois... Totul minuțios organizat, la locul lui.
Mi-a prezentat un eseu pe care-l publicase în „Sud" despre R.C. Preconiza, de asemenea conferințe cu același subiect. Priveam împietrit de această întreprindere...
— În vară teza va fi gata... Cam 250 de pagini. Nici prea densă, deoarece devine ininteligibilă. Dar nici diluată, fiindcă dă aer de puerilitate.
— Jacques Courriol v-a răspuns?
— Nu. El nu răspunde la nimeni. Dacă frate-său, Jean-Louis, nu se interesează de cazul tău, cred că nu mai e cazul să mai insiști.
[redacted] Am reținut o idee a sa, care în acea seară m-a marcat: „Să faci ceva în absolut e imposibil. Dar noi lucrăm în relativ." Dar

-21.03.90
Zece minute cu Habib Gerez. Schimb de poeme și dedicații, ca între hocheiști de fanioane. Primesc antologia sa de versuri, traduse [redacted] din turcă [redacted] de Münevver Morali și Aron Aycil, La joie de vivre. Poezie facilă, scrisă [redacted] de un amator, [redacted] și închinată dragostei mărunte femeiești precum și Istanbulului. Aptitudinile lui Gerez [redacted] se accentuează în pictură, de un realism comun, [redacted] prin expoziția [redacted] pregătită pentru luna aprilie, [redacted] aniversînd 40 de ani de activitate [redacted] plastică, abundentă.

Așadar, pentru America n-ai decît două șanse: love it, or leave it!
Îi mărturisesc lui Jean că, dacă nu-mi convine, o să emigrez și din SUA... în Canada. Iar, dacă acolo e frig, o să emigrez mai departe! Perpetuum mobile. Ce mama dracu!

[redacted] Între 19.50 — 20.50 am încercat, [redacted] de m-au trecut apele, să prind România. Suna mereu ocupat... Ocupat și ocupat! L-am exasperat și pe Jean, care aștepta să converseze cu Ely în franceză.

Schimb cei 650FF. [redacted]
— Marie-Hélène, zic, uite, soțul tău m-a înșelat: în loc să-mi dea 110 $, mi-a dat 125 $!

—22.03.90
De cinci zile la Istanbul. Așă ioc! Nu m-am spălat pe dinți de-un secol. Jean și Marie-Hélène plecați la slujbă. Singur în casă: citesc (mereu despre scriitori francezi, antologie sec. XX de Lagarde & Michard), mă distrez cu probleme casse-tête de Pierre Berloquin. Ultima scrisoare expediată: 744 în total. Călcat pantaloni, cămașă — drum. Ras. Confecționat etichete bagaje.

Rendez-vous cu Micouleau. Ne-așezăm la o masă într-un restaurant. Discuții aprinse. Micouleau rămîne comedian și [redacted] pe scenă și în viață!
Mă fălesc cu viitoarea mea colaborare la „Istanbul Accueil". Micouleau e abonat.
— Dacă [redacted] mi-ar fi propus cineva (mie) să public în revistuța aia... nu știu ce-aș fi făcut cu el, răspunde, l-aș fi pălmuit!
Politică.
— Eu am fost anti-comunist de la vîrsta de patru ani! întărește Micouleau, nu ca atîți intelectuali francezi deveniți majoritatea după octombrie '89...
Și-i citează pe Régis Debray, care l-a susținut pe Castro Valverde...
Intelectualii sînt, în general, curve. Foarte perverși. Futili.
— Ionesco, da, onest, consecvent în idei.
Vorbește despre cele două mari teme care preocupă omenirea, din antichitate pînă în zilele de astăzi: dragostea și moartea.
La despărțire mi-a băgat în buzunar un plic [redacted] cu 200DM.
„Pfuuu!" am exclamat [redacted] în stradă...

Repede la Calderon. Pînă pregătea un ceai, mi-a dat să [redacted] răsfoiesc un volum de „52 poèmes", [redacted] tradus din sîrbo-croată, de Ingrid Safranek, [redacted] selecție-adaptare-prefață de însuși Pierre Calderon, [redacted] publicat prin intermediul PEN-CLUBului iugoslav. Autorul, Dobrișa Cesarić, [redacted] poet clasic [redacted] în țara sa.
Împreună la spectacol: Laurent Decol: „Le mime donne la parole au silence" la Casa d'Italia. Muzică și pantomimă. Excelentă serată, ul-

tima! În Turcia. Nu-mi venea să cred.

– Mîine plec, le spuneam tuturor foarte simplu și normal, parcă-aș fi fost la Bălcești și mă duceam pînă la Balș, așa, în vizită, cum procedează sîmbăta și duminica țăranii ce vin la oraș. Și-mi luam rămas bun.

– Unde? erau tipii curioși.

– În America.

– În America???

Glumeam în „colțul vesel", așa îl denumisem: Eu, Calderon și Micouleau. Alături stătea pictorul Da Costa, de origine portugheză, căsătorit c-o [redacted] englezoaică (dar în familie vorbeau franceză). Micouleau spunea bancuri cu evrei. Calderon, primind o copie a piesei mele de teatru, și-a manifestat intenția să-i ceară părerea lui [redacted] Micouleau:

– Ți-o dau pe loc, a răspuns regizorul. Piesa este injucabilă!

– Vă mulțumesc, îngăim. Sînteți indulgent cu mine. Ați fi putut afirma, și-ar fi fost perfect adevărat, că piesa e proastă, caraghioasă, scrisă de un om netalentat. Dar m-ați „iertat"!

Risete.

Dintre cele zece numere (scenete) prezentate de mim, [redacted] în mod expres mi-au plăcut: „Le musicien", „David et Goliath", „Au cirque", „Une soirée mondaine".

Acasă, într-o anexă a Liceului „Saint Benoît" Jean mi-a schimbat mărcile în dolari. Mi-a dat și pe deasupra. Am înghițit un tranchilizant și-un anti-diareic, ca să dorm liniștit.

– Cum te vei descurca în America.

[redacted] – Nu știu.

– Ce vei lucra?

– Nu știu.

– Cînd [redacted] o să-ți [redacted] vezi familia?

– Nu știu.

– Vei deveni cetățean american?

– Om vedea!...